

356.33:327.5:341.3

14. KURS PRÁVA OZBROJENÝCH KONFLIKTŮ PRO VYŠŠÍ DŮSTOJNÍKY ZDRAVOTNICKÝCH SLUŽEB

Ve dnech 13.- 26. 11. 1994 pořádal Mezinárodní výbor vojenské medicíny (Comité international de médecine militaire - CIMM) v Kasárnách des Vernets v Ženevě kurs pro vojenské lékaře. Tohoto kursu se zúčastnili vojenští lékaři z deseti států tří kontinentů, a to po dvou lékařích z Alžírsko a Gabonu, po jednom pak z Brazílie, Belgie, Holandska, Itálie, Německa, Rumunska, Střední Afriky a České republiky.

Hlavní náplní kursu byla problematika Ženevských protokolů, Haagských konvencí a jejich novelizací. Kurs organizoval a z větší části vedl plukovník Frederic de Mulinen, jeden z čestných členů Mezinárodního výboru vojenské medicíny, bývalý pracovník Mezinárodního červeného kříže a expert přes mezinárodní právo ozbrojených konfliktů. Vydal několik publikací týkajících se této problematiky a organizoval většinu kursů v Ženevě a v San Remu.

Kurs probíhal v Kasárnách des Vernets, která jsou jedním ze zařízení Švýcarské armády pro organizování "Aplikačních kursů" pro záložníky, ale i "Škol pro získávání nových vojáků". Obdobných středisek je ve Švýcarsku velké množství, protože stálá armáda zde téměř neexistuje, vojáků z povolání je malé množství a většinou jsou zaměstnáni v těchto "Aplikačních školách". Systém přípravy záložních vojáků ve Švýcarsku je úzce spjat s Civilní ochranou a rovněž spolupracuje s Červeným křížem této země.

Součástí kursu byly diskuse s nejrůznějšími představiteli Švýcarska, WHO, Mezinárodního červeného kříže a dalšími. Zajímavostí bylo, že všichni diskutující

prodělávali školení v některé z "Aplikačních škol" a byli velmi dobře informováni o vojenské problematice své země a dalo se říci, že byli na své znalosti hrdi, protože obrana státu je v nich velmi zakořeněna a patří k základním povinnostem každého občana tohoto malého a krásného státu.

Výuka a diskuse s hosty probíhaly každý všední den od 8 do 17 hodin s přestávkou na oběd. Program byl pečlivě připraven a každý den se probírala a procvičovala všechna důležitá témata, jako např. mezinárodní symboly užívané v problematice mezinárodního práva, systém studia Haagských konvencí, Ženevských úmluv a Doplnkových protokolů, údajů týkajících se pozemních, námořních a vzdušných konfliktů, neutrality, důležitost některých strategických situací z pohledu válečného práva, determinace různých odpovědností ve válečném právu, úvod a procvičování řízení generálního štábu, determinace různých odpovědností ve válečném právu, plánování a řízení operací, chování při evakuaci, váleční zajatci a další.

Během kursu se uskutečnila návštěva ve vojenské nemocnici v Moudonu, městečku 20 km severně od Lausanne. Budova nemocnice v mírovém období slouží jako jedna z "Aplikačních škol" pro zdravotnické pracovníky armády, Civilní ochrany a Červeného kříže. Zde probíhají 2-3 týdenní kursy pro švýcarské občany zařazené v některé z výše citovaných organizací. Vyučují zde vojenští instruktoři a instruktorky, my jsme měli možnost se seznámit s průběhem kursu pro sestry Červeného kříže, které z velké většiny nepracují

ve zdravotnictví a nemají žádné předchozí odborné vzdělání v této oblasti. Dobrovolnice se učí poskytovat první pomoc, ale i péči o ležící nemocné, aplikaci léků a obsluhu základní resuscitační techniky. Praktická výuka probíhá i v podzemní části tohoto zdravotnického zařízení, které má vybavené operační sály, sterilizaci, výrobu infuzních roztoků, některých druhů léků, prádelnu a další. Celé zařízení je velmi moderní a je jednou z 24 vojenských nemocnic, které sice v mírové době nejsou otevřené pro nemocné, ale jsou připraveny pro potřeby při hromadných neštěstích, případně při válečném konfliktu. Veškeré zařízení je funkční a lékaři, farmaceuti i další specialisté se na nich cvičí a připravují se pro použití v případě potřeby. Nadzemní části nemocnice užívané jako učebny by byly transformovány na lůžková oddělení této nemocnice. V podzemí na operačních sálech a resuscitačních pokojích jsou pro výcvik využívány figuríny - nejrůznější funkční modely k nácviku zdravotnických výkonů, jako výplachu žaludku, intubaci, aplikaci injekčních a infuzních roztoků a další. Je až překvapující, jak Švýcarsko, neutrální stát, má připraven systém civilní ochrany a jak ve většině domů jsou vybudovány úkryty pro uchování živé síly.

Součástí kursu byla rovněž četná setkání s představiteli Švýcarska, Ženevy či některé z mezinárodních organizací sídlících v Ženevě, jako např. s panem C. Caratschem, víceprezidentem Mezinárodního červeného kříže, který nás informoval o aktivitách této mezinárodní organizace. Generální sekretář nadace "Budoucnost Ženevy" hovořil o postavení tohoto výjimečného města ve Švýcarsku a také o jeho významu v mezinárodní politice. Jen pro ilustraci - Ženeva je sídlem mnoha mezinárodních organizací, v nichž je zaměstnáno více než 21 000 osob, 3500 diplomatů pracuje ve více než 125 stálých misích a např. v roce 1990 se zúčastnilo v Ženevě 118 000 delegátů a expertů 18 000 zasedání a schůzek, z nichž 2500 bylo mezinárodních. Město je sídlem četných mezinárodních vládních organizací, sjednocených pod OSN, a mnoha mezinárodních nevládních organizací - jako je Mezinárodní výbor Červeného kříže, Liga společenství Červeného kříže a Červeného půlměsíce a dalších.

Během kursu jsme měli možnost se seznámit s prací Mezinárodního červeného kříže a humanitárními akce-

mi, které tato mezinárodní organizace pořádá. O nelehké práci chirurga v humanitárních akcích nás informovala dr. A. E. Molde ze Švédska, která je představitelkou lékařské sekce Mezinárodního červeného kříže. Problematika třídění válečných poranění byla její každodenní činností, která v ní zanechala mnoho otřesných zážitků, které ovšem patří k výkonu povolání lékaře - zvláště v extrémních pracovních podmínkách. Z jejích informací bylo zajímavé, jak často při nedostatku antibiotik zvládla závažná poranění s minimem komplikací, a dokonce byla sama překvapena poměrně vysokým procentem úspěšnosti při léčbě nemocných s tetanem. Na dotaz užívání antigangrenózního séra odpověděla, že tento úkol nejlépe splní skalpel a dostatečná excize postižené tkáně.

Zajímavá diskuse byla rovněž s hlavním duchovním (polním kurátem) Švýcarské armády panem Schubigerem, který hovořil o nutnosti duchovních služeb v polních podmínkách, poskytování duševní útěchy těžce raněným a umírajícím, a to bez rozdílu náboženského vyznání, tak jako poskytnutí zdravotnické pomoci.

Vzhledem k tomu, že tato služba v naší armádě, až na malé výjimky neexistuje, chtěl bych jen upozornit, že i duchovní mají obdobnou ochranu stanovenou Ženevskými dohodami a dalšími právními normami jako lékaři a ostatní zdravotnický personál. Tvoří jisté doplnění práce lékaře a v některých oblastech je jejich místo nezastupitelné. U nás se ojediněle setkáváme s vytvořením podmínek pro duchovní péči ve vojenských nemocnicích.

Co říci závěrem. Celý kurs byl výbornou příležitostí seznámit se s danou problematikou, poznat kolegy vojenské lékaře z nejrůznějších koutů Evropy, ale i Afriky a Latinské Ameriky, vyměnit si zkušenosti a názory na problematiku, která nás zajímá. Chtěl bych touto cestou poděkovat za přátelské přijetí a výbornou atmosféru během celého kursu.

Plk. MUDr. Stanislav Konštacký, CSc.
VLA JEP Hradec Králové

Do redakce došlo 3. 1. 1995